

MONIKULTTUURISET
OPINTOPOLUT

INKLUSIIVINEN VIESTINTÄ

Monikulttuuriset opintopolut

Mitä on inklusiivinen viestintä?

- » Inklusiivinen viestintä huomioi kaikki henkilöt riippumatta heidän taustastaan.
- » ”Inklusiivisuudella tarkoitetaan yhtenäistä ja syrjimätöntä sekä kaikkia osallistavaa ja mukaan ottavaa toimintatapaa.” (TTL 2024)
- » Tavoitteena on viestintä, joka on ymmärrettävää ja saavutettavaa kaikille.
- » Inklusiivinen kieli ei ole vain muodollinen sääntö, vaan tapa kunnioittaa kaikkia ihmisiä.

Inklusiivisuus ja moninaisuus kulkevat käsi kädessä

- » Moninaisuuden ymmärtäminen on inklusiivisen viestinnän perusta.
- » Moninaisuus tarkoittaa ihmisten erilaisuutta esimerkiksi etnisyyden, sukupuolen, seksuaalisen suuntautumisen, terveydentilan, kielen, kulttuurin, uskonnon ja yhteiskuntaluokan osalta.
- » Moninaisuus viestinnässä tarkoittaa eri taustojen ja näkökulmien kunnioittamista, jotta jokainen voi tulla kuulluksi omana itsenään.

Selkeä ja yksinkertainen kieli

- » Jotta viestintä olisi ymmärrettävää ja saavutettavaa kaikille, on tärkeää kiinnittää huomiota kielen käyttöön.
- » Käytä yksinkertaista kieltä ja lauserakenteita.
- » Suosi lyhyitä lauseita ja kappaleita.
- » Vältä lyhenteitä ja monimutkaisia termejä. Jos tarvitset monimutkaisempaa sanastoa, harkitse termien selittämistä auki.

Moninaisuuden huomioiminen

- » **Käytä sukupuolineutraalia kieltä. Käytä termejä kuten "henkilö", "opiskelija", "opettaja" ja "asiantuntija" ilman tarpeetonta sukupuolen määrittelyä.**
- » **Kun yksittäisen ryhmän korostaminen ei ole tarpeen, suosi kattokäsitteitä, kuten sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöt. Voit käyttää myös sateenkaari-alkuisia sanoja, kuten sateenkaarinuoret.**
- » **Esimerkiksi termiä "monikulttuurinen" voidaan käyttää kuvaamaan yhteisöä, joka koostuu eri taustoista tulevista ihmisistä.**
- » **Näin vältät ryhmien luetteloinnin ja lyhenteiden käytön, jotka saattavat tahattomasti sulkea ihmisiä ulkopuolelle.**

Yhdenvertaisuus alkaa sanoista

- » Sanavalinnat voivat joko vahvistaa tai purkaa haitallisia ajattelumalleja.
- » Vältä termejä ja lausahduksia, jotka vahvistavat negatiivisia asenteita.
- » Esimerkiksi jos käytetään ilmaisua ”kaikuu kuuroille korville”, yhdistetään kuulovamma yleensä välinpitämättömyyteen.
- » Älä typistä ihmistä vammaansa tai sairauteensa, vaan puhu ”ihmisestä, jolla on sairaus tai vamma”.
- » Pyri käyttämään sanavalintoja, jotka eivät sulje ketään pois.

Sisältöjen moninaisuus ja saavutettavuus

- » Valitse kuvia ja videoita, joissa näkyy erilaisia ihmisiä ja elämäntilanteita.
- » Varmista, että käytetty kuvitus ei vahvista haitallisia stereotypioita vaan mieluummin purkaa niitä.
- » Käytä selkeitä tekstityksiä videoissa ja tekstivastineita kuvissa.
- » Varmista, että tekstin ja taustan välillä on riittävä kontrasti, jotta teksti erottuu helposti.
- » Käytä tarpeeksi isoa fonttia ja riviväliä.

Viesti inklusiivisesti kielestä riippumatta

- » Inklusiivinen viestintä ei rajoitu vain suomen kielen käyttöön.
- » Tarkista, että viestisi on yhtä selkeä ja inklusiivinen myös muilla kielillä, kuten englanniksi.
- » Varmista, että käyttämäsi käännökset ovat helposti ymmärrettäviä ja tarkkoja.
- » Käytä tarvittaessa apuvälineitä kieliäsen tarkistamiseen.

Lähteet

- » Science Animated. 2023. Inclusive communication - why is word choice important? (video, 02:22)
<https://youtu.be/dQsM4PwXgzY?si=W6B8NzHsGEuN4mC9>
- » Vainikainen, E. 2022. Syrjimätön kieli. KSL ry.
https://www.ksl.fi/app/uploads/2022/03/KSL_Syrjimaton_kieli_saavutettava.pdf?form=MG0AV3
- » Työterveyslaitos. 2024. Monimuotoisuus ja inklusiivisuus asiantuntijaorganisaatiossa.
<https://www.ttl.fi/oppimateriaalit/monimuotoisuus-ja-inklusiivisuus-asiantuntijaorganisaatiossa>
- » Skog, A. Virranniemi, U. 2022. Tasa-arvoista viestintää? Oamk journal. <https://oamkjournal.oamk.fi/2022/tasa-arvoista-viestintaa/>
- » Haavisto, L. 2023. Inklusiivisuutta edistävä viestintäkäsikirja Amnesty Internationalin Suomen osastolle. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2023052915327>
- » Liikenne ja viestintävirasto. 2024. Yleistä saavutettavuudesta. <https://saavutettavuusvaatimukset.fi/fi/yleista-saavutettavuudesta>
- » Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. 2024. Pieni sateenkaarisananasto. <https://thl.fi/aiheet/sukupuolten-tasa-arvo/tasa-arvon-edistaminen/tietopaketti-sateenkaarilapsista-ja-nuorista-ammattilaiselle/pieni-sateenkaarisananasto#sateenkaari>

Työkaluja asiakirjojen saavutettavuuden parantamiseen

» Helppokäyttöisyyden tarkistaminen Office -sovelluksissa:

<https://support.microsoft.com/fi-fi/office/helppok%C3%A4ytt%C3%B6isyyden-parantaminen-helppok%C3%A4ytt%C3%B6isyyden-tarkistuksella-a16f6de0-2f39-4a2b-8bd8-5ad801426c7f>

» PDF:n helppokäyttöisyyden tarkistaminen Adobe Acrobat -ohjelmassa:

<https://helpx.adobe.com/fi/acrobat/using/create-verify-pdf-accessibility.html>